

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528) www.economy.nayka.com.ua | № 2, 2019 | 28.02.2019 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.2.38](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.2.38)

УДК 657:658.8

*Т. О. Меліхова,
к. е. н., доцент, завідувач кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Запорізької державної інженерної академії
Н. С. Чакалова,
асистент кафедри облік, аналіз, оподаткування та аудит
Запорізької державної інженерної академії
К. А. Мисливка,
магістрант кафедри облік, аналіз, оподаткування та аудит
Запорізької державної інженерної академії*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

*T. O. Melikhova
Candidate of Economic Sciences, associate professor,
Head of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, of the
Zaporozhye State Engineering Academy
N. S. Chakalova
Assistant of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit of the
Zaporozhye State Engineering Academy
K. A. Myslyvka
Master student of the department of accounting, analysis, taxation and audit of the
Zaporozhye State Academy of Engineering*

IMPROVING THE ACCOUNT OF INCOME FROM THE IMPLEMENTATION OF GOODS, AS A TOOL OF EFFECTIVE MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE

У сучасних умовах господарювання одним із способів, спрямованих на ефективне управління підприємством є вдосконалення ведення обліку в контексті аналітичного групування та обліково-інформаційного забезпечення щодо раціонального податкового планування, які дозволяють покращити обробку інформаційних даних у бухгалтерському обліку, забезпечити мінімізацію податкових платежів, здійснювати якісний облік та складання звітності при найменших витратах сил і коштів на всіх етапах облікового процесу. Всі зазначені аспекти залишається актуальним для кожного суб'єкта господарювання. Тому на сьогодні більшість підприємств в управлінській діяльності потребують обліково-аналітичної деталізації обліку доходів від реалізації з урахуванням його галузевих особливостей та узгодженого алгоритму обліково-інформаційного забезпечення щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, для вибору альтернативних схем податкового планування. У роботі удосконалено облік доходів від реалізації товарів, як інструмент ефективного управління підприємством в контексті обліково-аналітичної деталізації. Запропоновано:

робочий план рахунків до субрахунків 702 та 281; аналітична картка обліку рахунків; оборотна відомість щодо обліку доходів від реалізації товарів, отриманих на умовах попередньої оплати та на умовах наступної оплати, в розрізі аналітично-контрольної інформації. Запропоновані документи на відміну від існуючих враховують галузеві особливості підприємства та забезпечують можливість 702 субрахунків розглядати з аналітичної точки зору для взаємної перевірки правильності записів за окремими рахунками і складання фінансової звітності.

Для ефективного управління підприємством удосконалено алгоритм обліково-інформаційного забезпечення щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, на підприємстві для вибору альтернативних схем податкового планування. Даний алгоритм на відміну від існуючих включає наступні елементи: супровід і контроль керівника підприємства, етапи облікового процесу, юридичну складову, податкову складову від незалежного фахівця та оцінку спеціаліста з податкового планування щодо доцільності втілення в господарську діяльність підприємства мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів. Впровадження розробленого алгоритму дасть змогу не лише планувати податкові платежі, а й виявляти та контролювати фактори, що впливають на їх зміни.

In modern conditions of management one of the ways aimed at effective management of the enterprise is to improve accounting in the context of analytical grouping and accounting and information support of rational tax planning, which allow to improve the processing of information data in accounting, to minimize tax payments, to carry out quality accounting and reporting at the lowest cost of effort and money at all stages of the accounting process. All these aspects remain relevant for each business entity. Therefore, today the majority of enterprises in management activities need accounting and analytical details of income from sales, taking into account its industry characteristics and the agreed algorithm of accounting and information support to minimize tax payments, which are subject to income from the sale of goods, to select alternative schemes of tax planning.

The paper improved the accounting of income from the sale of goods as a tool for effective enterprise management in the context of accounting and analytical detail. It is offered: the working plan of accounts to subaccounts 702 and 281; the analytical card of accounting of accounts; the turnover sheet on accounting of the income from sale of the goods received on the terms of advance payment and on the terms of the subsequent payment, in the context of analytical and control information. The proposed documents, in contrast to the existing ones, take into account the industry features of the enterprise and provide an opportunity to consider 702 sub-accounts from an analytical point of view for mutual verification of the correctness of records on individual accounts and preparation of financial statements.

For effective management of the enterprise the algorithm of accounting and information support on minimization of tax payments by which the income from sale of goods, at the enterprise for the choice of alternative schemes of tax planning is taxed is improved. This algorithm, unlike the existing ones, includes the following elements: support and control of the head of the enterprise, the stages of the accounting process, the legal component, the tax component from an independent specialist and the assessment of a specialist in tax planning on the feasibility of implementing into the economic activity of the enterprise to minimize tax payments, which are subject to income from the sale of goods. The implementation of the developed algorithm will allow not only to plan tax payments, but also to identify and control the factors affecting their changes.

Ключові слова: облік; дохід; товари; реалізація; оподаткування; мінімізація; податки; аналітичні рахунки; управління; планування.

Keywords: *accounting; income; goods; sales; taxation; minimization; taxes; analytical accounts; management; planning.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання одним із способів, спрямованих на ефективне управління підприємством є вдосконалення ведення обліку в контексті аналітичного групування та обліково-інформаційного забезпечення щодо раціонального податкового планування, які дозволяють покращити обробку інформаційних даних у бухгалтерському обліку, забезпечити мінімізацію податкових платежів, здійснювати якісний облік та складання звітності при найменших витратах сил і коштів на всіх етапах облікового процесу. Всі зазначені аспекти залишається актуальним для кожного суб'єкта господарювання. Тому на сьогодні більшість підприємств в управлінській діяльності потребують обліково-аналітичної деталізації обліку доходів від реалізації з урахуванням його галузевих особливостей та узгодженого алгоритму обліково-інформаційного забезпечення щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, для вибору альтернативних схем податкового планування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляду питань обліку доходів від реалізації товарів присвячені праці таких вчених, як Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Голуб, В.С. Лень, Ю.В. Малюта, Н.М. Ткаченко, А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, В.Я. Плаксієнко та ін. Але саме питання удосконалення обліку доходів від реалізації товарів, як інструменту ефективного управління підприємством в контексті обліково-аналітичної деталізації з урахуванням галузевих особливостей та алгоритму обліково-інформаційного забезпечення для вибору альтернативних схем податкового планування, розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою роботи є удосконалення обліку доходів від реалізації товарів, як інструменту ефективного управління підприємством в контексті обліково-аналітичної деталізації з урахуванням галузевих особливостей та алгоритму обліково-інформаційного забезпечення для вибору альтернативних схем податкового планування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Через вплив податків на доходи від реалізації товарів, податкове планування безпосередньо впливає на ефективність управління підприємством.

Операції з поставки (продажу) товарів на території України є об'єктом обкладення ПДВ (п.п. «а» п. 185.1 ПКУ).

Отже, здійснюючи операції з реалізації товарів, підприємство — платник ПДВ повинно нарахувати податкові зобов'язання з ПДВ. Податкове зобов'язання - загальна сума податку на додану вартість, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді (п 14.1.179 ПКУ).

Розміри доходів підприємства залежать від об'єктів, строків реалізації продукції і цін. Дохід від реалізації товарів є одним із джерел фінансових ресурсів підприємства, його розмір і строки надходження впливають на фінансовий стан і платоспроможність підприємства.

Основна мета, яку переслідує підприємство — це реалізувати товар і за це одержати грошову виручку, яка потрібна для видачі заробітної плати, сплати податків і для фінансування всіх витрат, пов'язаних з подальшим продовженням та розширенням процесу виробництва. Для досягнення цієї мети необхідно здійснювати податкове планування на підприємстві.

Єдиним легальним шляхом, який базується на використанні наданих законодавством можливостей у галузі податкового законодавства, є зміна схем діяльності підприємства, яка призводить до оптимізації податків.

Оптимізація податків може здійснюватися через податкове планування, яке передбачає вибір організаційно-правової форми та видів діяльності підприємства, вибір облікової політики, вибір найоптимальніших умов для підприємства під час укладання договорів, планування податкових платежів і призводить до зменшення податкових зобов'язань.

Збільшення або зменшення податкового навантаження підприємства залежить від виду його діяльності та обраної системи оподаткування. Зміна або розширення видів діяльності суттєво впливають на суму податкових платежів, при цьому прораховується найбільш ефективний варіант для отримання позитивного результату.

Таким чином, підприємство, вибираючи спрощену або загальну систему оподаткування, має можливість управляти податковим навантаженням або фінансовим результатом в процесі своєї господарської діяльності. Для податкового планування особливу увагу потрібно звертати на специфіку господарської діяльності та економічно-правову природу господарських операцій.

Податкове планування дозволить приймати якісні управлінські рішення та оптимізувати податкове навантаження підприємства. Особливої уваги потребує оподаткування доходів. Впровадження розробленого алгоритму обліково-інформаційного забезпечення податкового планування щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, дасть змогу не лише планувати податкові платежі, а й виявляти та контролювати фактори, що впливають на їх зміни (рис.1 - 5).

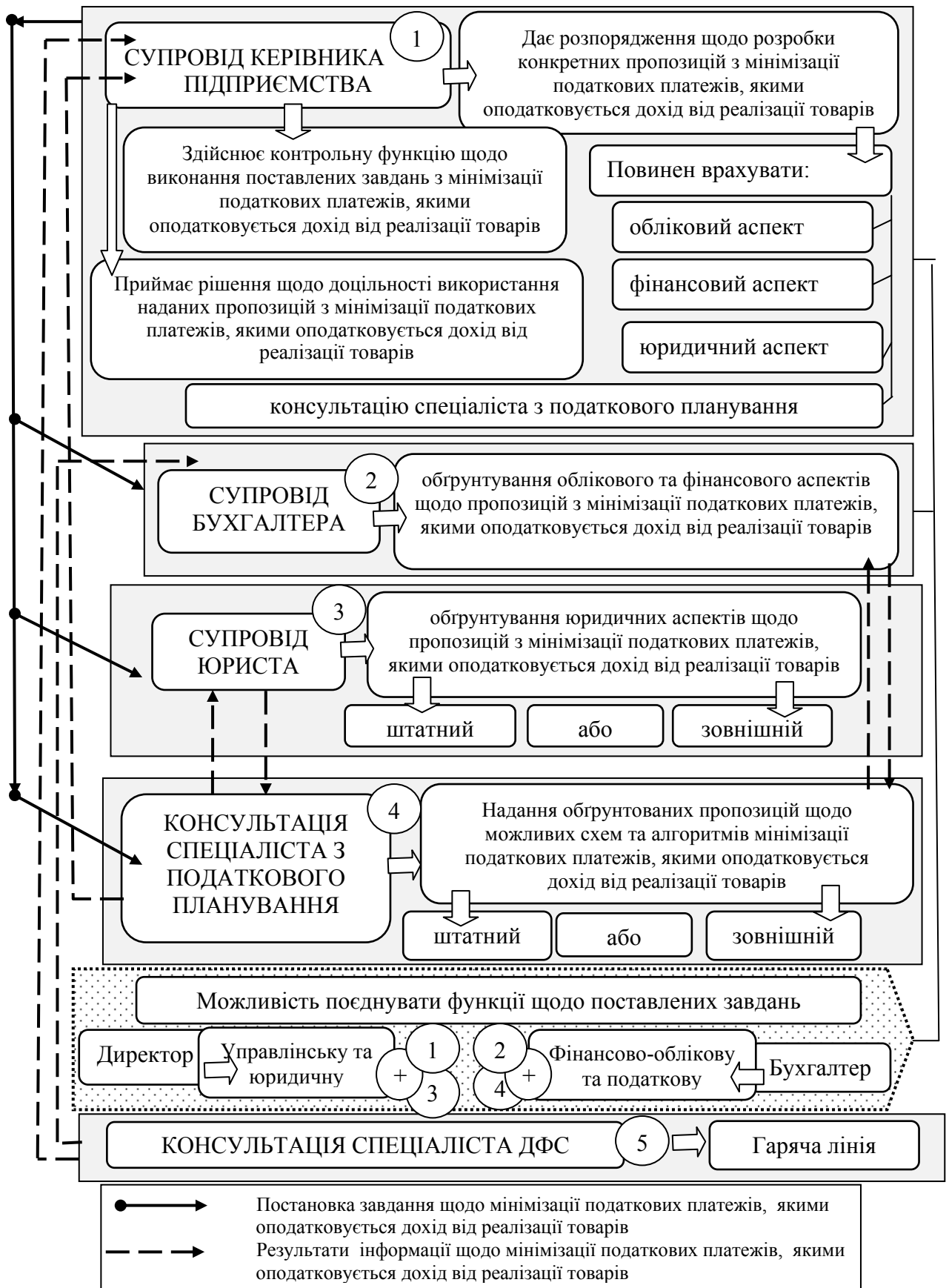

Рисунок 1. Алгоритм обліково-інформаційного забезпечення щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, для вибору альтернативних схем податкового планування

(розроблено автором)

СУПРОВІД БУХГАЛТЕРА

2

здійснює розрахунок фінансових вкладень для реалізації схем щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів
(залучення додаткових спеціалістів, формування спеціального відділу чи окремої штатної одиниці, підвищення кваліфікації співробітників з досліджуваного питання на курсах, переоформлення документів, розрахунок податків, які необхідно сплатити при використанні певної системи оподаткування тощо)

формує в фінансовому та податковому обліку пілотну версію відображення можливих варіантів відповідно до норм чинного податкового законодавства та П(С)БО.

Робочі документи:

ПЕРВИННІ ДОКУМЕНТИ

податковий облік (встановленої форми - податкові накладні; облікові документи податкового обліку самостійно розроблені - бухгалтерські довідки, податкові розрахунки, коригування, пояснювальні записки тощо; не передбачено форми первинних документів податкового обліку - використовуються первинні облікові документи бухгалтерського обліку)

фінансовий облік (первинні документи встановленої форми відповідно до об'єктів обліку)

РЕЄСТРИ (РЕГІСТРИ)

податковий облік (розробляються платником податків самостійно - призначені для систематизації та накопичення інформації, яка повинна детально розкривати порядок формування податкової бази, на підставі первинних документів податкового та фінансового обліку)

фінансовий облік (книги, картки, журнали, відомості)

ЗВІТНІСТЬ

податкова (встановленої форми – декларації: про доходи, з податку на прибуток, з ЄП, з ПДВ, звіт з ЄСВ, звіт 1-ДФ)

фінансова (баланс (форма № 1,1-м), звіту про фінансові результати (форма № 2, 2-м) тощо)

Рисунок 2. Етапи облікового процесу при мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, для вибору альтернативних схем податкового планування
(розроблено автором)

СУПРОВІД ЮРИСТА

3

Здійснення аналізу запропонованих схем податкового планування щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, з боку господарського, цивільного та міжнародного права, враховуючи норми податкового та фінансового обліку

Підготовка документів для укладання договорів і формування поточної документації, що необхідні для використання запропонованих схем податкового планування щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, як на стадії переходу, так і на стадії поточного користування.

Забезпечити уникнення можливих спорів при плануванні та оптимізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, з точки зору податкового права.

Рисунок 3. Юридична складова при мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, на ТОВ «Весмастер-Запоріжжя» при виборі альтернативних схем податкового планування
(розроблено автором)

КОНСУЛЬТАЦІЯ СПЕЦІАЛІСТА З ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ

4

від керівника отримує розпорядження щодо підготовки даних з оптимізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, та очікуваних результатів за умови їх впровадження

від бухгалтера отримує обґрунтування облікового та фінансового аспектів щодо пропозицій з мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів

від юриста отримує обґрунтування правових аспектів щодо пропозицій з мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, враховуючи норми податкового та фінансового обліку

узагальнює отримані дані, здійснює їх аналіз та оцінку

формує звіт та надає висновок керівнику стосовно доцільності та ефективності реалізації запропонованих схем з мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів

Рисунок 4. Оцінка, спеціалістом з податкового планування, доцільності втілення в господарську діяльність підприємства мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, заснованих на альтернативних схемах податкового планування
(розроблено автором)

бухгалтера отримує інформаційно-довідкові послуги в режимі on-line, для якісного обґрунтування облікового та фінансового аспектів щодо пропозицій з мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів

керівник може уточнити або перевірити, отриману від бухгалтера, юриста або податкового консультанта, інформацію для прийняття виваженого рішення щодо раціональності використання запропонованих алгоритмів мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів.

Рисунок 5. Податкова складова від незалежного фахівця при мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, для вибору альтернативних схем податкового планування
(розроблено автором)

Доцільність застосування альтернативних систем оподаткування щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід, представлена у таблицях 2 - 5. Метою розрахунків є зниження податкового навантаження, максимізація прибутку підприємства та збільшення обсягу коштів, що залишатимуться у власному розпорядженні. Підприємство планує збільшити свій дохід до 1 500 000 грн. за рік. Для здійснення податкового планування: зазначено перелік податків та податкових платежів, які підприємство зобов'язане сплачувати згідно з чинним законодавством; визначено порядок їх розрахунку (об'єкт оподаткування, ставку, можливі податкові пільги); врахована кількість найманих (5 осіб з ЗП 3723 грн. в місяць) та розмір витрат протягом року, які підприємство несе в сумі 800 000 грн., крім витрат на оплату праці і сплату податків.

У даній ситуації суб'єкт господарювання не може бути зареєстрований як платник єдиного податку 1-ї групи спрощеної системи оподаткування, оскільки він не підпадає під критерії для платників цього податку, визначені ст. 291.4 Податкового кодексу України, а саме: дохід за рік - до 300 000 грн., Без найманих працівників, вид діяльності - продаж товарів населенню.

Таблиця 2.

Визначення доцільності застосування альтернативної системи оподаткування «ФОП - платник єдиного податку на 2-й групі спрощеної системи оподаткування»

Характеристика за рік	
1	2
Доход, грн.	1 500 000 (до 1 500 000)
Витрати, крім витрат на ЗП і сплату податків, грн.	800 000
Наймані працівники, чел.	5 (до 10 осіб)
ЗП, грн.	179 821,25
ЄСВ на обов'язкове соціальне страхування, грн.	9828,72 (за себе) 49 143,60 (за найманих працівників)
Податок на доходи фізичних осіб, грн.	40 208,40
Військовий збір, грн.	3 350,70
Єдиний податок, грн.	8 935,20 (744,60*12)
Сума податків за рік, грн.	111 466,62
Чистий прибуток (збиток) за рік, грн.	408 712,13

Таблиця 3.

Визначення доцільності застосування альтернативної системи оподаткування «ФОП - платник єдиного податку на 3-й групі спрощеної системи оподаткування»

Характеристика за рік	Платник єдиного податку за ставкою 3%	Платник єдиного податку за ставкою 5%
1	2	3
Доход, грн.	1 500 000 (до 5 000 000)	1 500 000 (до 5 000 000)
Витрати, крім витрат на ЗП і сплату податків, грн.	800 000	800 000
Наймані працівники, чел.	5 (без обмежень)	5 (без обмежень)
ЗП, грн.	179 821,25	179 821,25
Податок на додану вартість, грн.	140 000	-
ЄСВ на обов'язкове соціальне страхування, грн.	9828,72 (за себе) 49 143,60 (за найманих працівників)	9828,72 (за себе) 49 143,60 (за найманих працівників)
Податок на доходи фізичних осіб, грн.	40 208,40 (за найманих працівників)	40 208,40 (за найманих працівників)

1	2	3
Військовий збір, грн.	3 350,70 (за найманих працівників)	3 350,70 (за найманих працівників)
Єдиний податок, грн.	45 000	75 000
Сума податків за рік, грн.	287 531,42	177 531,42
Чистий прибуток (збиток) за рік, грн.	232 647,33	342 647,33

Таблиця 4.

Визначення доцільності застосування альтернативної системи оподаткування «юридична особа на 3-й групі спрощеної системи оподаткування»

Характеристика за рік	Платник єдиного податку за ставкою 3%	Платник єдиного податку за ставкою 5%
1	2	3
Дохід, грн.	1 500 000 (до 5 000 000)	1 500 000 (до 5 000 000)
Витрати, крім витрат на ЗП і сплату податків, грн.	800 000	800 000
Наймани працівники, чел.	5 (без обмежень)	5 (без обмежень)
ЗП, грн.	179 821,25	179 821,25
Податок на додану вартість, грн.	140 000	-
ЄСВ на обов'язкове соціальне страхування, грн.	49 143,60 (за найманих працівників)	49 143,60 (за найманих працівників)
Податок на доходи фізичних осіб, грн.	40 208,40 (за найманих працівників)	40 208,40 (за найманих працівників)
Військовий збір, грн.	3 350,70 (за найманих працівників)	3 350,70 (за найманих працівників)
Єдиний податок, грн.	45 000	75 000
Сума податків за рік, грн.	277 702,70	167 702,70
Чистий прибуток (збиток) за рік, грн.	152 495,21	352 476,05

Таблиця 5.

Визначення доцільності застосування альтернативної системи оподаткування «юридична особа на загальній системі оподаткування, платник ПДВ»

Характеристика за рік	
Доход, грн.	1 500 000 (без обмежень)
Витрати, крім витрат на ЗП і сплату податків, грн.	800 000
Наемные работники, чел.	5 (без обмежень)
ЗП, грн.	179 821,25
Податок на додану вартість, грн.	140 000
ЄСВ на обов'язкове соціальне страхування, грн.	49 143,60
Податок на доходи фізичних осіб, грн.	40 208,40
Військовий збір, грн.	3 350,70
Податок на прибуток, грн.	51 745,69
Сума податків за рік, грн.	284 448,59
Чистий прибуток (збиток) за рік, грн.	235 730,16

Для зниження податкового навантаження, максимізація прибутку підприємства та збільшення обсягу коштів, що залишатимуться у власному розпорядженні в результаті проведеного дослідження при виборі альтернативних схем податкового планування досліджуваному підприємству було запропоновано обрати спрощену систему оподаткування для 3-ої групи платника єдиного податку за ставкою 5%. Це збільшить прибуток до 352 476,05 грн. та зменшить суму податків до 167 702,70 грн. завдяки мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів. При цьому необхідно враховувати особливості розрахунків з контрагентами, які є та не є платниками ПДВ.

Важливе значення в поточній діяльності підприємства при відображенні в обліку господарських фактів відіграє аналітичний облік. Конкретизація інформації в деталізованому розрізі розкривається за допомогою відкриття аналітичних рахунків до певного синтетичного рахунку. Групування та узагальнення облікових даних на аналітичних рахунках здійснюється не лише у вартісних, а і в натуральних показниках, а

також містить додаткові дані довідкового характеру.

Дохід від реалізації товарів є складовою для об'єкта оподаткування та джерелом фінансових ресурсів для підприємства, тому відображення правдивої, своєчасної інформації щодо його обліку потребує детального аналізу та контролю, яких можливо досягти за допомогою аналітичного обліку. Тому для удосконалення обліку доходів від реалізації товарів на підприємстві було розроблено та запропоновано робочий план рахунків до субрахунків 281 та 702 в розрізі аналітичного обліку (табл. 6).

Таблиця 6. Робочий план рахунків підприємства до субрахунків 281, 702 для обліку доходів від реалізації товарів*

№ з/п	Назва	№ з/п	Назва
702	Доходи від реалізації товарів	281	Доходи від реалізації товарів
702.10	Доходи від реалізації: гиря торгова 10 кг	281.10	гиря торгова 10 кг
702.11	Доходи від реалізації: гиря умовна 100 кг	281.11	гиря умовна 100 кг
702.12	Доходи від реалізації: гиря умовна 200 кг	281.12	гиря умовна 200 кг
702.13	Доходи від реалізації: гиря умовна 300 кг	281.13	гиря умовна 300 кг
702.14	Доходи від реалізації: гиря умовна 500 кг	281.14	гиря умовна 500 кг
702.20	Доходи від реалізації ваг	281.20	ваги
702.21	Доходи від реалізації: ваги ВЕСТ-300А12Е	281.21	ваги ВЕСТ-300А12Е
702.22	Доходи від реалізації: ваги ВТНЕ-6Н	281.22	ваги ВТНЕ-6Н
702.23	Доходи від реалізації: ваги ВТНЕ-6Н1К	281.23	ваги ВТНЕ-6Н1К
702.24	Доходи від реалізації: ваги ВТНЕ/1-15Н	281.24	ваги ВТНЕ/1-15Н
702.25	Доходи від реалізації: ваги ВТНЕ/1-6 Н1К	281.25	ваги ВТНЕ/1-6 Н1К
702.30	Доходи від реалізації: ваги кранові 10ВК-ИК	281.30	ваги кранові 10ВК-ИК
702.40	Доходи від реалізації ущільнень автовагів	281.40	Ущільнення автовагів
702.41	Доходи від реалізації: ущільнення автовагів УП-192	281.41	ущільнення автовагів УП-192
702.42	Доходи від реалізації: ущільнення автовагів УП-341	281.42	ущільнення автовагів УП-341

**розроблено автором*

Інформацію, щодо наведених в таблиці 6 аналітичних рахунків доходу, пропонуємо групувати у єдиній аналітичній картці для кращої зручності їх узагальнення і зведення за певний період. Аналітична картка обліку рахунків 702.10, 702.20, 702.30, 702.40 представлена в таблиці 7. Вважаємо, що бухгалтер має можливість 702 субрахунок розглядати з аналітичної точки зору для перевірки правильності записів за окремими рахунками і складання фінансової звітності.

**Таблиця 7.
Аналітична картка обліку рахунків 702.10, 702.20, 702.30, 702.40***

дата	702.10		702.20		702.30		702.40	
	дебет	кредит	дебет	кредит	дебет	кредит	дебет	кредит
Разом								

**розроблено автором*

Пропонуємо розробку оборотної відомості для наочного бачення отриманого та реалізованого товару за робочим планом рахунків відповідно до таблиці 6 на умовах попередньої оплати (табл. 8) та на умовах наступної оплати (табл. 9). Зведена інформація у запропонованому документі набуває аналітично-контрольних можливостей щодо:

- отриманого доходу від реалізації за певним видом товару у певний період;
- відображення ПДВ за різних умов реалізації.

Таблиця 8.
Оборотна відомість щодо обліку доходів від реалізації товарів, отриманих на умовах попередньої оплати, в розрізі аналітично-контрольної інформації *

Період	Номенклатура	Показник		Рахунок	Документ	Обороти за період	
		Сума				Дебет	Кредит
		ПДВ					
		Кількість					
1	2	3	4	5	6	7	
31.08.2018	300A12E	100 000		281.21 ваги ВЕСТ-300A12E	Рахунок-фактура№22 від 01.09.2018 Прибуткова накладна№30 від 02.09.2018 Податкова накладна№2 від 02.09.2018 Списання з банківського рахунку від 02.09.2018	281.21	631
		16666,66					
		4					
01.09.2018	Ваги ВЕСТ-300A12E	60 000		702.21 Доходи від реалізації: ваги ВЕСТ-300A12E	Основний договір Рахунок-фактура№35 від 03.09.2018 Видаткова накладна В300-631 від 03.09.18	361	702.21
		10 000					
		2					
01.09.2018	Ваги ВЕСТ-300A12E	2		702.21 Доходи від реалізації: ваги ВЕСТ-300A12E	Податкова накладна№5 від 03.09.2018	702.21	643

**розроблено автором*

Таблиця 9.
Оборотна відомість щодо обліку доходів від реалізації товарів, отриманих на умовах наступної оплати, в розрізі аналітично-контрольної інформації *

Період	Номенклатура	Показники		Рахунок	Документ	Обороти за період	
		Сума				Дебет	Кредит
		ПДВ					
		Кількість					
1	2	3	4	5	6	7	
31.08.2018	300A12E	100 000		281.21 ваги ВЕСТ-300A12E	Рахунок-фактура№22 від 01.09.2018 Прибуткова накладна№30 від 02.09.2018 Податкова накладна№2 від 02.09.2018 Списання з банківського рахунку від 02.09.2018	281.21	631
		16666,66					
		4					
01.09.2018	Ваги ВЕСТ-300A12E	60 000		702.21 Доходи від реалізації: ваги ВЕСТ-300A12E	Основний договір Рахунок-фактура№35 від 03.09.2018 Видаткова накладна В300-631 від 03.09.18	361	702.21
		10 000					
		2					
01.09.2018	Ваги ВЕСТ-300A12E	2		702.21 Доходи від реалізації: ваги ВЕСТ-300A12E	Податкова накладна №5 від 03.09.2018	702.21	641

**розроблено автором*

Наведені оборотні відомості в таблицях 8 та 9 дадуть змогу бухгалтеру швидко зробити аналіз товару щодо його:

- отримання: кількості, ціни, ПДВ, підпорядкованих документів, тобто рахунок-фактура, списання коштів з банківського рахунку, прибуткової накладної;
- реалізації: кількості, суми доходу, ПДВ, контрагентів, підпорядкованих документів, тобто договір, рахунок-фактура, надходження на банківський рахунок, видаткова накладна.

Висновки. У роботі удосконалено облік доходів від реалізації товарів, як інструмент ефективного управління підприємством в контексті обліково-аналітичної деталізації. Запропоновано: робочий план рахунків до субрахунків 702 та 281; аналітична картка обліку рахунків; оборотна відомість щодо обліку доходів від реалізації товарів, отриманих на умовах попередньої оплати та на умовах наступної оплати, в розрізі аналітично-контрольної інформації. Запропоновані документи на відміну від існуючих враховують галузеві особливості підприємства та забезпечують можливість 702 субрахунок розглядати з аналітичної точки зору для взаємної перевірки правильності записів за окремими рахунками і складання фінансової звітності. Розроблена аналітична система рахунків бухгалтерського обліку, враховує отримання різних за ступенем деталізації даних про об'єкти обліку.

Для ефективного управління підприємством удосконалено алгоритм обліково-інформаційного забезпечення щодо мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів, на підприємстві для вибору альтернативних схем податкового планування. Даний алгоритм на відміну від існуючих включає наступні елементи: супровід і контроль керівника підприємства, етапи облікового процесу, юридичну складову, податкову складову від незалежного фахівця та оцінку спеціаліста з податкового планування щодо доцільності втілення в господарську діяльність підприємства мінімізації податкових платежів, якими оподатковується дохід від реалізації товарів. Впровадження розробленого алгоритму дасть змогу не лише планувати податкові платежі, а й виявляти та контролювати фактори, що впливають на їх зміни.

Список літератури

1. Льяшенко Н.С. Значення класифікації в управлінні дебіторською заборгованістю на підприємстві / Н.С. Льяшенко // Економічний простір. – 2009. – № 27. – С. 242-248
2. Льяшенко Н.С. Організаційно-економічний механізм управління дебіторською заборгованістю / Н. С. Льяшенко // Держава та регіони. Серія Економіка та підприємництво. - 2009. - N 5. - С. 73-78.
3. Макаренко А.П. Аудит доходів від реалізації продукції як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства / А.П. Макаренко, М.В. Кутова // Інвестиції: практика та досвід: Науково-практичний журнал – 2018 р. - № 2. – С. 18-23.1.
4. Макаренко А.П. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник/ А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова. – Запоріжжя : ЗДІА, 2018. - 602 с.
5. Макаренко А. П. Інформаційна база заповнення спрощеної звітності – інструмент управління та фінансової безпеки / А. П. Макаренко, Т. О. Меліхова, Н. С. Чакалова // Часопис економічних реформ. - 2014. - № 1. - С. 26-32.
6. Макаренко А. П. Удосконалення облікових реєстрів з метою своєчасного управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою / А. П. Макаренко, Т. О. Меліхова, Н. С. Чакалова // Економічний вісник університету. - 2014. - Вип. 22(1). - С. 85-95.
7. Макаренко А. П. Удосконалення організації обліку короткострокової дебіторської заборгованості на підприємстві / А.П. Макаренко, Ахмедова Д.В. // Матеріали ХХІІ Науково-технічної конференції студентів, аспірантів і викладачів в ЗДІА. Економіка та менеджмент. [Том IV]. – Запоріжжя, ЗДІА, 2017. – 165с.
8. Макаренко А.П. Шляхи удосконалення організації обліку та аудиту товарно-матеріальних цінностей на підприємстві / А.П. Макаренко, І.О. Литвиненко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – Вип. 2 (11). – Полтава : ПДАА. – 2015. – С. 33-39.
9. Меліхова Т.О. Сучасні проблеми обліку дебіторської заборгованості / Т.О. Меліхова, Д.А. Мась // Соціально-економічний розвиток / Матеріали ХХХІІ Міжнародної науково-практичної конференції, Чернівці, 18-19 січня 2016 р. - Т. 2. - Київ: Науково-видавничий центр «Лабораторія думки», 2016. - С. 22-23.
10. Меліхова Т.О. Удосконалення документування обліку розрахунків з покупцями та замовниками з метою зміцнення інформаційної безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, Ф.О. Гавриленко // Інвестиції: практика та досвід, 2018. - №2. – С. 24–32
11. Меліхова Т. О. Податковий облік та звітність на підприємстві: навч.-метод. посібник / Т. О. Меліхова, О. В. Гамова, Ю. В. Подмешальська ; ЗДІА. - Запоріжжя : ЗДІА, 2013. - 224 с.
12. Плаксієнко В.Я. Дослідження виникнення дебіторської заборгованості та її економічної сутності / В.Я. Плаксієнко, Н.С. Льяшенко // Економіка: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. – Випуск 250: В 9 т. - Т. VI. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 1531-1536.
13. Подмешальська Ю. В. Зарубіжний досвід оподаткування заробітної плати в системі обліку / Ю. В. Подмешальська, Н. С. Чакалова. // Ефективна економіка. - № 5.
14. Чакалова Н.С. Напрями вдосконалення інструментарію для управління дебіторською заборгованістю підприємств / Н.С. Чакалова// Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Вип. 2. – Т. 3. Економічні науки. – Полтава: ПДАА. – 2011. – С. 292-299
15. Чакалова Н.С. Дослідження стану дебіторської заборгованості на промислових підприємствах Запорізької області / Н.С. Чакалова// Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Вип. 3. – Т. 2. Економічні науки. – Полтава: ПДАА. – 2011. – С. 277-284.
16. Чакалова Н. Формування моделі функціонування інформаційного обміну між секторами з обліку, контролю та управління товарною дебіторською заборгованістю / Н. Чакалова // Економічний аналіз.

- 2012. - Т. 11(4). - С. 297-300.

17. Чакалова Н. С. Розробка робочих документів для проведення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на промислових підприємствах / Н. С. Чакалова // *Агросвіт*. - 2018. - № 22. - С. 81-90.

18. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність : Монографія Херсон, Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 632 с.

19. Меліхова Т.О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз в системі управління фінансовою безпекою підприємства / Т.О. Меліхова, І.О. Федоров. // *Агросвіт*, 2018. – №2. – С. 63–70.

20. Меліхова Т.О. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту товарів для своєчасного виявлення загроз в системі управління економічною безпекою підприємства / Т.О. Меліхова, К.О. Журавель // *Інвестиції: практика та досвід*, 2019. - № 2. – С. 56–63.

21. Меліхова Т.О. Удосконалення документального забезпечення аудиту розрахунків з підзвітними особами з метою якісного проведення перевірки / Т.О. Меліхова, К.О. Новосьолова // *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. – 2012. – Вип. 36. – С. 108-116.

22. Макаренко А.П. Удосконалення виробничих витрат на промислових підприємствах / А.П. Макаренко, С.А. Рамазанова // *Економіка та держава Науково-практичний журнал* – 2018 р. - № 1. – С. 20-26.

23. Макаренко А.П. Державний фінансовий контроль / А.П. Макаренко, І. Я. Максименко, Т.О. Меліхова, О. П. Зоря навч. посібник для вчн : [гриф ЗДІА] - Запоріжжя : ЗДІА, 2017. - 280 с.

24. Макаренко А.П. Соціальне страхування: сутність, значення та обліковий аспект / А.П. Макаренко, О. П. Зоря, Т.О. Меліхова, І. Я. Максименко навч. посібник : [гриф ЗДІА]. - Запоріжжя : ЗДІА, 2017. - 200 с.

25. Maksymenko I. Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine / I. Maksymenko, T. Melikhova // *Baltic Journal of Economic Studies*, Volume 3 Number 5. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2017, P. 268-275.

25. Макаренко А. П. Оподаткування в системі обліку : навч.-метод. посібник / А. П. Макаренко, Т. О. Меліхова, О. В. Гамова ; ЗДІА. - Запоріжжя : ЗДІА, 2015. - 147 с.

26. Макаренко А. П. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навч. посібник : [рек. вченою радою ЗДІА] / А. П. Макаренко, Т. О. Меліхова, Н. С. Чакалова ; ЗДІА. - Запоріжжя : ЗДІА, 2017. - 260 с.

27. Макаренко А.П. Бухгалтерський облік / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Ю.В.Подмешальська, Н.С. Чакалова : навч. посібник: - Запоріжжя : ЗДІА, 2017. - 548 с.

28. Подмешальська Ю.В. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник/ Ю.В. Подмешальська, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова. - Запоріжжя : ЗДІА, 2017. - 400 с.

29. Ткач А.А. Розвиток інституту інформаційної безпеки підприємства на основі раціонального документування обліку розрахунків з покупцями / А.А. Ткач, Т.О. Меліхова // *Інституціональний вектор економічного розвитку*. – Мелітополь, 2012. – № 5(1). – С. 7–12.

30. Меліхова Т.О. Удосконалення методики внутрішнього аудиту розрахунків з підзвітними особами для підвищення економічної безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, М.А. Лукашова // [Електронний ресурс] _ Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2019/32.pdf

31. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту податку на додану вартість для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, М.Ю.Бойко // *Інвестиції: практика та досвід*, 2017. - № 1. – С. 34 – 39.

32. Меліхова Т.О. Розробка системи знаків виявлених помилок для удосконалення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками / Т.О. Меліхова, Т.В.Алексютіна // *Економічний форум*. - Луцьк : ЛНТУ, 2013. – С. 391-396.

33. Меліхова Т.О. Вплив правильності відображення в обліку розрахунків за податком на додану вартість на стан фінансової безпеки підприємства / Т.О.Меліхова : Облік, контроль, і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конференції, 10-11 квітня 2014 р. – Черкаси : ЧДТУ, 2014. – С. 67-69

34. Меліхова Т.О. Оподаткування, облік та аналіз податку на додану вартість підприємства / Т.О.Меліхова, М.Ю. Бойко : Сучасні проблеми та перспективи розвитку підприємства та фінансово-економічного потенціалу регіону : матеріали Міжнарод. науко-практ. конференції (м. Запоріжжя, 11 листопада 2016 р.) – у 2-х частинах. _ Запоріжжя : ЗДІА, 2016. – Ч. 1. – С. 141-145.

35. Меліхова Т.О. Особливості оподаткування та відображення в обліку і звітності розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві / Т.О.Меліхова, Ф.О. Гавриленко : Наукові підходи до модернізації економіки та системи управління: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 15–16 грудня 2017 р. – Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2017. – С. 169-172.

36. Салига С.Я. Аудит податків суб'єктів господарювання: Монографія / С.Я. Салига, Т.О. Меліхова. – Запоріжжя : КПУ, 2011. – 224 с.

37. Maksymenko I. Fiscal audit development in the system of budget process management / T. Melikhova, I. Maksymenko, O. Zorya, N. Fatiukha, O. Chumak // Academy of Accounting and Financial Studies journal, 2018. – vol. 22, is. 6, 7 p.

References.

1. Ilyashenko, N.S. (2009), “The value of classification in the management of receivables in the enterprise”, *Ekonomichnyj prostir*, vol. 27, pp. 242–248
2. Ilyashenko, N.S. (2009), “Organizational and economic mechanism for managing receivables”, *Derzhava ta rehiony. Seriya Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, vol. 5, pp. 73–78
3. Makarenko, A.P. and Kutova, M.V. (2018), “Audit of income from sales of products as an effective increase in the efficiency of the enterprise”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 18-23.
4. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O., Podmeshalska, Y.V. and Chakalova, N.S. (2018), *Bukhhalterskyi oblik: navch.-metod. posibnyk [Accounting: teaching method. manual]*, ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
5. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), “Information base for filling in simplified reporting - a tool for management and financial security”, *Chasopys ekonomichnykh reform*, vol. 1, pp. 26–32.
6. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), “Improving accounting records in order to manage the enterprise in a timely manner and monitor its financial security”, *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 22(1), pp. 85–95.
7. Makarenko, A.P. and Akhmyedova (2017), “Improving the organization of accounting for short-term receivables at the enterprise”, *Materialy XXII Naukovo-tekhnichnoi konferentsiyi studentiv, aspirantiv i vykladachiv v ZDIA “Ekonomika ta menedzhment”*, [Materials of the XXII th Scientific and Technical Conference of Students, Postgraduates and Teachers at ZDIA “Economics and management”], ZDIA, Zaporizhzhya, pp. 165.
8. Makarenko, A. P. and Lytvynenko, I.O. (2015), “Ways of improvement of the organization of accounting and auditing of inventory in the enterprise”, *Naukovi pratsi Poltavskoyi derzhavnoyi ahrarnoyi akademiyi*, vol. 2 (11), pp. 33-39.
9. Melikhova, T.O and Mas, D.A. (2016), “Modern problems of accounts receivable”, *Sotsialno-ekonomichnyy rozvytok / Materialy KHKHKHII Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi*, [Socio-economic development / Materials of the XXXIII International Scientific and Practical ConferenceChernivtsi], Naukovo-vydavnychyy tsentr “Laboratoriya dumky”, 18-19 sichnya 2016 r., Kyiv.
10. Melikhova T.O. and Havrylenko F.O. (2018), “Accompanied documenting of the region of rozrakhunkiv with purchases that the deputies of the merit of information about the security”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 24-32.
11. Melikhova, T.O. and Khaylo, H.S. (2014), “Conceptual bases of enterprise cost accounting”, *zbirnyk mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Ukrayina-Polshcha: dialoh kultur v kontekstiyevrointehratsiyi*, [Compilation mother International science-practice conf. “Ukraine-Poland: Dialogue of Cultures in the Context of European Integration”], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine, 25-27 veresnya 2014 r., vol. 1, pp. 221-224.
12. Plaksienko, V.Ya. and Ilyashenko, N.S. (2009), “Study of receivables and its economic nature”, *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky: zbirnyk naukovykh prats'*, vol. 250 (9), B. 6, pp. 1531–1536.
13. Podmeshalska, Yu. V. and Chakalova, N. S. (2016), “Foreign experience in payroll taxation in the accounting system”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>
14. Chakalova, N.S. (2011), “Directions for improving the tools for managing receivables of enterprises”, *Naukovi pratsi Poltavskoyi derzhavnoi ahrarnoi akademii*, vol. 3(2), pp. 292-299.
15. Chakalova, N.S. (2011), “Investigation of accounts receivable at industrial enterprises of Zaporizhzhya region”, *Naukovi pratsi Poltavskoyi derzhavnoi ahrarnoi akademii*, vol. 2(3), pp. 277-284.
16. Chakalova, N.S. (2012), “Forming a model of information exchange between sectors with the accounting, control and management of trade receivables”, *Ekonomichnyj analiz*, vol. 11 (4), pp. 297-300.
17. Chakalova, N. S. (2018), “Development of working papers for internal control of accounts receivable at industrial enterprises”, *Ahrosvit*, vol. 22, pp. 81–90.
18. Melikhova T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: formyrovanye, kontrol', efektyvnist' [Economical bezpeka p_dpriemstva: formavannya, kontrol, effektivn_st]*, Kherson, Ukraine.
19. Melikhova, T.O. and Fedorov, I.O. (2018), “Internal control of inventory for timely detection of threats in the system of financial security management of the enterprise”, *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 63-70.
20. Melikhova, T.O. and Zhuravel', K.O. (2019), “Methodical approaches to conducting internal audit of goods for timely detection of threats in the system of management of economic security of the enterprise”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 56-63.
21. Melikhova, T.O. and Novosolova, K.O. (2012), “Improvement of Documentary Provision of Audit of Payments with Accountable Persons for Quality Inspection”, *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoyi systemy Ukrayiny*, vol. 36, pp. 108-116.
22. Makarenko, A.P. and Ramazanova, S.A. (2018), “Improvement of production costs at industrial enterprises”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 20-26.
23. Makarenko, A.P., Maksymenko, I. YA., Melikhova, T. O. and Zorya, O.P. (2017), *Derzhavnyy finansovyy kontrol'*, [State financial control], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.

24. Makarenko, A.P., Zorya, O.P., Melikhova, T.O. and Maksymenko, I.YA. (2017), *Sotsial'ne strakhuvannya: sutnist', znachennya ta oblikovyy aspekt*, [Social insurance: essence, value and accounting aspect], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
25. Maksymenko, I. and Melikhova, T. (2017), "Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine", *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 3, Num. 5, pp. 268-275.
26. Makarenko, A.P., Melikhova, T.O. and Hamova, O.V. (2015), *Opodatkovannya v systemi obliku : navch.-metod. posibnyk*, [Taxation in the accounting system: teaching method. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
27. Makarenko, A.P., Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Podatkove planuvannya ta minimizatsiya podatkovykh ryzykiv: navch. posibnyk*, [Tax planning and minimization of tax risks: teaching. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
28. Podmeshal's'ka, YU., Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Bukhhalters'kyi oblik: navch.-metod. posibnyk*, [Accounting: teaching method. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
29. Tkach, A.A. and Melikhova, T.O. (2012), "Development of Institute of Information Security of Enterprise on the Basis of Rational Documentation of Calculations with Buyers Accounting", *Instytutsional'nyy vektor ekonomichnoho rozvytku*, vol. 5(1), pp. 7-12.
30. Melikhova, T.O. and Lukashova, M.A. (2019), "Improvement of the methodology of internal audit of settlements with accountable persons for improving the economic safety of the enterprise" : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2019/32.pdf
31. Melikhova, T.O. and Boyko, M.YU. (2017), "Development of a program of audit of value added tax to increase financial safety of the enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 1, pp. 34 - 39.
32. Melikhova, T.O. and Aleksytina, T.V. (2013), "Development of a system of signs of detected errors to improve the audit of payments with suppliers and contractors", *Ekonomichnyy forum*, pp. 391-396.
33. Melikhova, T.O. (2014), "Influence of correctness of accounting in the calculation of value added tax on the financial security of the enterprise", *Accounting, control, and analysis in the management of entrepreneurial activity: materials XI International. sci. Pract. [Oblik, kontrol', i analiz v upravlinni pidpryyemnyts'koyu diyal'nisty : materialy KHI Mizhnar. nauk.-prakt. Konferentsiyi]*, pp. 67-69
34. Melikhova, T.O. and Boyko, M.Yu. (2016), "Taxation, accounting and analysis of the value-added tax of the enterprise", *Modern problems and perspectives of enterprise development and financial and economic potential of the region: International. science-practice conference, [Suchasni problemy ta perspektyvy rozvytku pidpryyemstva ta finansovo-ekonomichnoho potentsialu rehionu : materialy Mizhnarod. naukyu-prakt. Konferentsiyi]*, vol 1, pp. 141-145.
35. Melikhova, T.O. and Havrylenko, F.O. (2017), "Peculiarities of taxation and accounting in accounting and reporting of settlements with buyers and customers at the enterprise", *Approaches to Modernization of Economics and Management System: Materials of the International Scientific and Practical Conference, [Naukovi pidkhody do modernizatsiyi ekonomiky ta systemy upravlinnya: Materialy mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi]*, pp. 169-172.
36. Salyha, S.YA. and Melikhova, T.O. (2011) "Audit of Taxes of Business Entities" KPU. Zaporizhzhya, Ukraine. p. 16.
37. Maksymenko, I., Melikhova, T., Zorya, O., Fatiukha, N. and Chumak, O. (2018) "Fiscal audit development in the system of budget process management", *Academy of Accounting and Financial Studies journal*, vol. 22, pp.. 6, 7.

Стаття надійшла до редакції 05.01.2019 р.